OBSAH

I. PODZIM S KRÁSAMI I POVINNOSTMI

Jiří Dědeček: Září ... 3
Lidové pranostiky ... 3
Ludvík Středa: Báseň o nule ... 4
Zdeněk Svěrák: Na vzduchu ... 5
Jane Cutlerová: Velký rozdíl mezi třetí a čtvrtou třídou ... 5
René Goscinny: Cirkus ... 7
Miroslav Florian: Čiříkanka ... 9
Z. K. Slabý: Neposlušná písmenka ... 10
Jiří Kahoun: Prohlídka ... 12
Nepolámej si jazyk ... 14
Arnošt Vít: Malíři ... 15
Alena Vostrá: Co je ti, Vojtěchu? ... 15
Alena Ježková: O věžích dominikánského kláštera ... 18
Radek Malý: Šel parkem pán ... 21
Pavel Žák: Večerníček ... 22
Martin Bestajovský: Dušičky ... 23
Zdeněk Kriebel: Těžký dohovor ... 23

II. JAK SE STAL ČLOVĚK ČLOVĚKEM

Biblický příběh: Stvoření světa a člověka ... 24
Miloš Macourek: Strýc Mumu ... 25
(přeložil) **Jiří Hudeček:** Člověk na planetě Zemi ... 26
Erich Ballinger: Pravěký malíř ... 27
Josef Brukner: První malíř ... 28
Zuzana Pospíšková: Je Věstonická venuše krásná? ... 29
Eduard Petiška: O stavbě obrovské babylónské věže ... 31
(přeložila) **Hana Linhartová:** Tři ponaučení ... 33
Jiří Havel: Nejchytřejší kluk ... 34
Zdeněk Kukal: Pan Barrande ... 35
Jan Vodňanský: Kolik je na světě moří ... 36
Miloš Zapletal: Malý (velký) zálesák ... 36
Zdeněk Svěrák: Chválím tě, Země má ... 39
Hádanky ... 39

III. KAŽDÝ MÁME SVOJE DOMA

Jiří Havel: Co se všechno může stát 40
Vladimír Smetáček: Uhlí 41
Jiří Dvořák, Tereza Horváthová: Přeslička 41
Iva Peřinová: Maminka, tatínek a moudrá Athéna 42
Jindřich Balík: Běhali zajíci 44
Josef Lada: O oslu a štěněti 44
Michal Černík: Kde je voda doma 45
Karel Šiktanc: Most a drozd 46
Lenka Brodecká: Pišťucha má problémy 46
Pavel Šrut: Tři přání 49
Arnošt Goldflam: Tatínek není k zahození 51
Blanka Čapková: Můžu za to já 53
Jan Svěrák: Talisman Kuky 55
Zdeněk Borovec: Mám malý stan 57

IV. ZIMA JE TU

Josef Brukner: Sedm havranů 58
Pranostiky 58
Hádanky 59
Eva Tinková: Legendy o svatém Mikuláši 59
Vladimír Holan: Když jsem byl malý 60
Josef Lada: Byl u nás Mikuláš 61
Jitka Molavcová: O sněhu a Ježíškovi 62
Daniela Fischerová: Básnička o modré 64
Jiří Grossmann: Blizard 65
Pavel Toufar: Hoj, ty Štědrý večere… 66
Robert Ehrmann: Chanuka 68
František Nepil: Jak rozbalovat vánoční dárek 70
Jindřich Šimon Baar: Tři králové 71
Ludvík Středa: Koblihové dostihy 74
František Bartoš: Masopustní koblihy 74
Jan Vodňanský: Zima v Novém Strašecí 77

V. V DOBÁCH KNÍŽAT, RYTÍŘŮ, KRÁLŮ A CÍSAŘŮ

Martina Drijverová: Pes na hoře Říp 78
Jindřich F. Bobák: Sláva Sámovi 80
Krista a Jiří Bláhovi, na motivy knihy Zdeňka Adly, Jiřího Černého a Jiřího Kalouska: Krok a jeho dcery 82
Josef Tesařík: O Svatoplukovi a jeho synech 84
Lidová pověst: Jak zkoušeli v Plzni sílu piva 87
Ivana Pecháčková: Paladium země české 88
Jiří Černý, Pavel Zátka, Zdeněk Adla: Jan Lucemburský a Karel IV. 90
Kramářská píseň, autor neznámý: Na jednom hradě 92
Eduard Petiška: Dva Janové 93
Bohuslav Žárský: Staroměstský orloj 96
František Ladislav Čelakovský: Pocestný 97
Václav Cibula: O pánech a kmánech 97
Ivana Pecháčková: Příběh Marii, španělské šlechtičny 100
Leo Pavlát: Jak rabi Löw stvořil golema (židovský příběh) 102
Hana Doskočilová: O toulavé kapce krve a nemocném králi 104
Jaromír Hořec: Popletená říše 105

VI. JARO PŘEBÍRÁ VLÁDU

Jarmila Urbánková: Podjaří 106
Lidové pranostiky 106
Hádanky 107
Miroslav Butula, Iva Vlčková: Vrbová víla 107
Jiří Havel: Jarní psaní 109
Václav Říha: Kohout a liška 110
Pat Alexanderová: Poslední večeře 110
Klára Trnková: Velikonoce 113
Petr Novák: Řehtačka 114
Jiří Kahoun: Chřipka 114
Karel Šiktanc: Koště a buben 117
Ivona Březinová: Naše pštrosí Velikonoce 118
Lidové velikonoční říkadlo 120
Pro zasmání 120

Jiří Žáček: Aprílový výlet 121
Radek Malý: Sousedovi uletěly včely 122
Milena Lukešová: Jaro ví, kudy 123

VII. TAJUPLNÉ PŘÍBĚHY

Slavomír Kudláček: Strašidelná 124
Thilo Petry-Lassak: Cesta za prstenem černého rytíře 124
Zdeněk K. Slabý: Kdo na hradě straší? 126
Pavel Šrut: Upír 128
Hynek Klimek: Vodníkova pomsta 129
Joanne K. Rowlingová: Harry Potter v Bradavicích 130
Tonny Abbott: Nebe pod zemí 134
Jiří Žáček: Švanda dudák 136
Dušan Sedláček: V zajetí vlhké smrti 137
Roald Dahl: Podivná proměna Bruna Jenkinse 139
Lucie Kaletová: Tajemství vodního příkopu 141
Jan Werich: Chlap, děd, vnuk, pes a hrob 144

VIII. NEOBYČEJNÉ OBYČEJNÉ PŘÍBĚHY

Philip Reeve: Potíže růstu 146
Josef Kainar: Velká voda! Už se blíží! 148
Megan McDonaldová: Nechvalně známá Nela Náladová 149
Josef Mlejnek: Ve třídě 151
Leo Pavlát: Chytrý syn (židovský příběh) 152
Julian Tuwim: Kuba 155
Tereza Horváthová: Facka 156
Jacob Grimm, Wilhelm Grimm: Stařeček a vnuk 158
Jan Skácel: Uspávanka se studánkou 159
Erich Kästner: Svět naruby 159
Miloslav Švandrlík: Hypnotizér 162
Brigitte Labbé, Michel Puech: Rozhodni to za mě 164
Jiří Suchý: Včera neděle byla (dětská verze) 165

IX. KONEČNĚ PRÁZDNINY!

Josef Brukner: Léto a zima 166
Antoine de Saint-Exupéry: Malý princ na sedmé planetě 166
Pavel Žiška: Deštník 167

Vojtěch Steklač: Stav ohrožení 168
Pavel Šrut: Kdyby 170
Perličky ze žákovských knížek 170
Perličky ze školních lavic 171
Jaromír Nohavica: Hlídač krav 172
David Laňka: Jak jsme se dočkali prázdnin 173
Jan Brzechwa: Sova 174
Petr Maděra: Smaženice 175
Jaroslav Foglar: Lev 176
volné vyprávění podle **La Fontaina:** O letící želvě 177
Zuzana Pospíšilová: Co se hodí vědět z přírodovědy 178
Iva Procházková: Africký kouzelník 179
Taši Erml, Richard Erml: Jak jsme se málem utopili 181
Ljuba Štíplová: Kočičí cestování 184
Slovníček literárních pojmů 185
Jmenný rejstřík ilustrátorů 186

Zvláštní poděkování za vstřícnost a pomoc při výběru využitelných knih patří Knihovně Jiřího Mahena v Brně, jmenovitě paní Mgr. Heleně Selucké, vedoucí oddělení Dětské knihovny, a knihovnici Bc. Lucii Dymáčkové.

Poděkování patří i PaedDr. Marii Pavlovské, Ph.D., za pomoc při výběru textů pro dramatické zpracování ukázek.

Čítanka byla zpracována jako soubor autorských děl určený k vyučovacím účelům, a to zejména k výuce čtení, literární, výtvarné a estetické výchovy. Pro objasnění jejího obsahu byla v čítance použita výtvarná díla, která se zařazenými díly literárními tvoří zvykově nedílný celek.

Některé texty zde uvedené byly vzhledem k vyučovacím účelům a omezeným rozsahovým možnostem čítanky zkráceny. Pravopis byl upraven podle nejnovějších pravidel českého pravopisu platných od roku 1993.